

N:o 188.

Af herr **Lindley** m. fl., om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lättnader för sjöfolket med afseende å tiden för fullgörande af värnplikten.*

Sjöfolket har i högre grad än andra arbetaregrupper fått vidkännas den nya härordningens ökade värnpliktsbördor, men till denna öfningstid kommer därjämte en oftast lång väntetid före inryckningen.

Till följd af anställningens natur ha sjöfolket ytterst svårt att kunna anpassa sig efter de tider, som inryckningen äger rum och ställas häraf i en svår belägenhet. Samtidigt måste dock medgifvas att äfven för arbetarne i land kunna dylika förhållanden ibland göra sig gällande, enär många arbetsgifvare hafva en lätt förklarlig obenägenhet att anställa ungdom i värnpliktsåldern, hvilken sedermera efter någon kortare tid måste lämna sin anställning. Har dylik ung arbetare likväl fått anställning, så kan han stanna kvar till den tid, då han skall inställa sig för värnpliktens fullgörande.

Annorledes förhåller sig saken för sjöfolket. Afmönstrar en sjöman eller eldare på hösten, blir han i allmänhet, om han befinner sig i värnpliktsåldern, nekad rätt att ånyo utmönstra såvida sjömanshusombudsmannen befarar, att han ej skall hinna tillbaka före inställelsedagen. Det är i allmänhet mycket svårt, för att icke säga hart när omöjligt, för sådan sjöman eller eldare att vinna tillfällig anställning i land; i all synnerhet om arbetslösheten inträder på senhösten. Äfvenså är sjöfolket i allmänhet urståndsatt att upptaga täflan med arbetarne i land på grund af de senares större

lokalkännedom och förbindelser på de olika arbetsplatserna. Dessutom saknar sjöfolket oftast de för anställning i land nödvändiga yrkes-, fack- eller vanekunskaperna.

Har en sådan situation inträffat, så blir dess verkningar merändels rent af ohyggliga. Vanligtvis stannar sjöfolket kvar i de större sjöstäderna i hopp om att vinna lämplig hyra eller anställning. Under tiden förbrukas deras kassa så att de efter någon tids förlopp befinna sig i utblottadt tillstånd. Deras tillhörigheter vandra så småningom till pantbanken och, då de icke längre kunna betala, bli de utkörda från sjömanshem och andra ställen, där de tagit in.

Ett system, som lämnar sådant resultat, kan aldrig få betraktas som tillfredsställande. I all synnerhet bör staten vara angelägen om att undanrödja alla från dess sida påverkande och bidragande omständigheter, där så är möjligt. En välbehöflig reform i denna riktning vore därför om de militära myndigheterna kunde ordna det så, att värnplikten när som helst kunde påbörjas.

I samband härmed torde såsom ett exempel kunna påpekas att Storbrittanien har sin flottans reserv inrättad efter några liknande principer. Därstädes finnes som bekant ingen obligatorisk värnplikt. Flottans bemanning utgöres af för ändamålet värfvadt manskap.

Samma förhållande gör sig äfven gällande beträffande reserven. De af handelsflottans sjömän och eldare, som därtill äro hågade och kvalificerade, kunna vinna inträde i denna reserv och äro därvid skyldiga att årligen undergå en månads exercis. I ersättning därför erhålla de en viss veckolön under exercistiden samt ett mindre belopp per år, s. k. »retainer» som utbetalas kvartalsvis. Denna tjänstgöring blir på så sätt icke någon börda för det brittiska sjöfolket. De kunna när som helst anmäla sig till tjänstgöring, som vanligtvis kan fullgöras i hvilken större sjöstad som helst där sjöfolket är bosatt. Äfvenså bör påpekas att brittiska regeringen på senare tiden utsträckt denna rätt till inträde i flottans reserv att omfatta äfven det utländska sjöfolk, som någon längre tid seglat på brittiska fartyg. Icke så få svenska sjömän och eldare ha gjort detta och bland dem torde många här hemma på vårt lands bekostnad ha undergått sin första utbildning, under det att andra ha undandragit sig att här fullgöra sin värnplikt till följd af förut i motionen påpekade och andra inom facket rådande missförhållanden.

Då ett land som Storbrittanien — hvars försvar hufvudsakligen

hviljar på flottan och dess bemanning — kan utbilda sin reserv med ett dylikt utbildningssystem, bör det ligga inom möjligheternas område att äfven i vårt land anpassa värnpliktens fullgörande efter inom sjöfarten rådande förhållanden.

Alla dessa skäl tala för att frågan är af den vikt och betydelse, att den behöfver sakkunnig utredning, och får undertecknade på grund häraf hemställa,

att Riksdagen behagade besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om snar utredning om hvilka lättnader, som kunna beredas sjöfolket med afseende på tiden för fullgörandet af deras värnplikt samt därefter till Riksdagen inkomma med de förslag, hvartill utredningen må kunna för-
anleda.

Stockholm den 6 februari 1909.

C. G. Lindley.

N. Edv. Lindberg.

K. A. Borg.

A. J. Christierson.
